

Foredrag på Arbeiderpartiets landsstyremøtetirsdag 21.1.1975.

(Manuskript, utdrag).

Ifølge Den europeiske organisasjonen for samarbeid og utvikling, OECD, hadde Vest-Europa og Nord-Amerika samlet en prisstigning på 14,6 prosent i året som gikk ut i november (siste oppgave). I Norge var prisstigningen i samme tidsrom 10,5 prosent. Bare tre land lå bedre an: Vest-Tyskland, Sverige og Østerrike. I mange land var det en prisstigning på 15-20 prosent.

Det er viktig at Norge her står bakerst i køen, men denne sterke prisstigning er bekymringsfull for alle land.

Regjeringen er derfor sterkt interessert i et samarbeid med de store interesseorganisasjonene for å få inflasjonen under kontroll. Vi bør også være interessert i alle former for internasjonale felles tiltak som kan medvirke til det. Intet enkelt land kan alene beherske disse økonomiske krefter.

Jeg er enig med den anerkjennelse riksmeglingsmann Preben Munthe nettopp uttalte om fjorårets forbundsvise oppgjør. Det er vanskelig å se at en annen oppgjørsform ville ført til et bedre resultat.

Det er ikke grunnlag for å kritisere Landsorganisasjonen for en negativ holdning til samarbeid mot inflasjonen. Den uttalelse Landsorganisasjonen har gitt Regjeringen, er positiv til et slikt samarbeid. Det vil da også Regjeringen føre videre i den utstrekning det er forutsetninger for det.

Utviklingen dette århundre har ført til at folk har større inntekter, kortere arbeidstid, større sosiale og kulturelle rettigheter, større trygghet enn noen gang før. Men samtidig fortoner samfunnet seg stadig mere innviklet for de enkelte mennesker som skal finne seg til rette i det.

Dette har gjort det til en selvstendig hovedoppgave å rette stor oppmerksomhet mot alle forhold som kan lette kontakten mellom menneskene, og mellom enkeltmennesket og fellesskapets institusjoner. Alle kontaktpunkter kan også være friksjonspunkter. Derfor skapes det lett irritasjon og vantrivsel.

Administrasjonen av våre omfattende og verdifulle sosiale og kulturelle tiltak må formes på en ubyråkratisk og menneskelig måte, så folk får følelsen av at de vinner fram med sine lovbestemte rettigheter. Dette gjelder særlig i forhold til eldre og uføre, - og andre som kan ha vansker med å ta seg fram med sin sak.

Svært mye av kontakten må imidlertid foregå skriftlig. Den er meget omfattende og betjener seg derfor i vid utstrekning av ferdig trykte skjemaer. Disse er ofte preget av en tone og et språk som har holdt stand mot hele den moderne sosiale og demokratiske utviklingen. Ofte er også den skriftlige form så ekspertpreget at folk må søke hjelp for å finne ut hva den gir uttrykk for.

Det er en stor og aktuell oppgave å føre inn en menneskelig, vennlig og forståelig form og tone, såvel muntlig som skriftlig i de brede kontakter mellom offentlige tjenester og det enkelte menneske.

I samme klasse står det å forsere fram en sterk reduksjon i larm og støy, forurensning av luft og vann, som er en økende plage for mennesker i bomiljø og på arbeidsplass og ikke minst i trafikken.

Det moderne samfunn kan ikke leve etter jungelens lov. Vi har valgt å leve i et lovregulert samfunn, og reguleringene griper inn i mange forhold. Også her er det viktig at den enkelte hurtig og effektivt kan få avgjort sine saker og få rettfærdige avgjørelser. I nær framtid vil Regjeringen få et robust og kyndig utvalg til å gå gjennom alle reguleringsordninger som har med byggesaker å gjøre, med sikte på forenkling og effektivisering.

Spørsmål av denne karakter vil bli et sentralt saksområde på Arbeiderpartiets landsmøte til våren.

Stortingets behandling av Regjeringens melding om rettsreglene for svangerskapsavbrytelse viste at det snauest mulige flertall var mot å la den endelige avgjørelse bli tatt av den kvinnen det gjelder. SV's Hauglin var den siste avgjørende stemme mot.

Regjeringens forslag vil da være basert på den behandling saken fikk i Stortinget. En må ha rett til å gå ut fra at grupper og representanter vil stå ved de standpunkter de ga uttrykk for da meldingen ble behandlet.

Om så er, skulle den kommende lovbehandling ikke kalle på noe større drama. Hensynet til kvinnene bør tilsi at saken nå får en rolig og saklig behandling.

Mange reagerer sterkt på at den endelige avgjørelse ikke skal være hos kvinnen, slik det er vedtatt i en lang rekke land. Dette er det ikke noe å gjøre med, slik Stortinget nå er sammensatt. På den andre siden bør også de som her stadig er ute etter nye og strengere restriksjoner, nå kunne styre seg.

Regjeringen vil gi Stortinget grunnlag til å forme en lov etter det syn stortingsbehandlingen viste flertall for.

I motgangens stund skal vi ikke glemme at Arbeiderpartiet stadig er det store partiet i norsk politikk. Vi er klar over det store ansvaret som følger med det.

Vi kan ikke slå oss til ro med den nåværende stilling. Det er en aktuell og påtrengende oppgave å fornye kontakter med de store folkegrupper for å gjenvinne styrke og bestemmende innflytelse.

Startgrunnlaget er da at vi som er i Arbeiderpartiet slutter rekkene fast sammen og er rede til felles løft. Det er forutsetningen for å vinne ny tilslutning.

Vi må gi avkall på å manipulere sammen med motstandsgrupper mot partiet.

Jeg hadde en vennskapelig disputt med en ung partifelle i Tromsø. Den er svært ulikt gjengitt, og jeg gjentar hovedsaken her:

Noen merknader om ideologiske studier, førte til mitt spørsmål om hvorfor vår ungdomsorganisasjon gjennom en årrekke har hatt så begrenset vervekraft i sine egne årsklasser.

Jeg ga uttrykk for at det er nyttig og nødvendig at det er unge mennesker som vil bruke tid og krefter til ideologiske studier, men at dette aldri vil samle mer enn begrensede grupper. En masseorganisasjon kan ikke eksistere på ideologiske studier. Det gjelder ungdom og enda mer partiet. En massebevegelse kan bare skapes ved innsats for samfunnsoppgaver som samler de store folkegrupper i deres hverdags liv.

Vi står foran den oppgave å bygge et bredt demokratisk og sosialistisk parti opp i et samfunn hvor store folkegrupper har en annen karakter enn for en generasjon siden.

Det er for denne oppgave unge og eldre skal mobilisere, i første omgang for valgene i kommuner og fylker på ettersommeren.